

Megalakult az OEE Termőhelyfeltárási Szakosztálya

A hazai erdészeti termőhelyfeltárás egyik kiemelkedő időszaka az 1960-as évek és az 1970-es évek eleje volt. Ekkor alakult ki Babos Imre, Horváthné Proszta Sára, Járó Zoltán, Király László, Szodfridt István, Tóth Béla és munkatársaik munkája alapján a mai erdészeti termőhelyfeltárási rendszer, aminek lényegét több szakkikben és könyvben foglalták össze. Ekkor kerültek be – mai nevén – az Országos Erdőállomány Adattár minden erdőrészletébe a termőhelyi adatok. Ez a munka lehetővé tette, hogy a gyakorlatban figyelembe vegyék a termőhelyi tényezőket, illetve elősegítette ezek értelmezését, pl. az erdőtelepítések során.

Az ekkor elvégzett munka a következő évtizedekre kissé háttérbe szorította a gyakorlati termőhelyfeltárást, ezt jól példázza, hogy az erdészeti talajtani laborok nagy része megszűnt, és kevés gyakorlati szakember maradt, aki kiemelten foglalkozott a termőhelyi kérdésekkel.

A 90-es évek végén a hazai erdők életében egyre nagyobb kihívásként jelent meg a termőhely megváltozásának kérdése. Először a talajvízszint csökkenése okozott drasztikus módosulást egy-egy erdőtümb termőhelyében, majd megjelent a klímaváltozás kérdése, amely már az összes hazai erdőt érintette, illetve érinti. Bár a gyakorló szakemberek és a kutatók folyamatosan jelezték a fenti problémákat, átfogó értékelésre csak később került sor.

A termőhelyi problémák előtérbe kerülését felismerve, mintegy kétéves előkészítés után, 2022-ben indult meg

a Soproni Egyetem Erdőmérnöki Karán a talajtani (erdészeti termőhelyfeltárási) szakmérnöki képzés, amelynek tananyaga az agráregyetemek által korábban megindított hasonló képzésre épült, de erdészeti vonatkozásokkal (pl. botanikai és klimatológiai ismeretek) egészült ki.

A szak hallgatói és oktatói az előadások, illetve a – fél országot átfogó – terepi gyakorlatok során folyamatosan szembesültek a termőhelyi problémákkal, illetve ezekre adandó megoldások kérdéseivel. A tapasztalatok, illetve ezek megvitatása nagyban hozzájárult a résztvevők ismereteinek bővítéséhez.

Mivel a szak első hallgatói 2024 nyarán sikeresen befejezték a tanulmányaikat, felmerült annak ötlete, hogy jó lenne folytatni a termőhelyfeltárással kapcsolatos szakmai tapasztalatcsere-t, valamilyen szervezett formában. A

gondolatot tett követte, és az Országos Erdészeti Egyesület vezetőségével való egyeztetés után – az egyesület alapszabályának megfelelően – 46 tag kezdeményezte a Termőhelyfeltárási Szakosztály megalapítását.

A Termőhelyfeltárási Szakosztály alakuló ülésére 2024. november 22-én került sor Visegrádon, az Erdei Művelődés Házában, 26 fő részvételével. A szakosztály tagjai az ország és az erdészeti ágazat minden területét (állami és magán-erdőgazdálkodók, természetvédelem, szakigazgatás, oktatás-kutatás) képviselték. A résztvevőket, a leendő szakosztály tagjait szép havas táj fogadta. Az alakuló ülésnek több fontos feladata volt: egyrészt meg kellett választani a szakosztály elnökségét, másrészt meg kellett fogalmazni a szakosztály céljait, illetve a 2025. évi munkatervét.

Az előzetes jelölések alapján a szakosztály elnökére, illetve titkárára egy-egy jelölés, ezen kívül két vezetőségi tagra érkezett szintén egy-egy jelölés. A titkos szavazáson a jelenlévők elnöknek Ősz Gusztávot (EGERERDŐ Zrt. erdőgazdálkodási és természetvédelmi vezérigazgató-helyettes, Eger), titkárnak Zagyvai Bencét (erdészeti szakirányító, Bernecebaráti), vezetőségi tagoknak Ősz Gábort (Agrárminisztérium, erdőtervező, Eger) és Váradi Csabát

Az alakuló ülés résztvevői az ülés második napjának reggelén

(Heves Vármegyei Kormányhivatal, erdőfelügyelő, Vác) választották meg.

A jelenlévők támogatták a Termőhelyfeltérési Szakosztály – már az alakulás kezdetekor megfogalmazott – alábbi céljait:

- Az erdészeti gyakorlati szakemberek támogatása erdőtelepítések, szerkezetátalakítások, termőhelyi változásokból adódó erdőszerkezet-romlások, erdőfelújítások kihívásainak kezelésében.
- A szakmai és jogi szabályozás gyorsan változó termőhelyi viszonyokhoz való alkalmazkodásának támogatása.
- Oktatás – kutatás támogatása (elsősorban a Soproni Egyetemen és az Erdészeti Tudományos Intézettel való együttműködés), eredményeinek megismertetése a szakmával, termőhelyfeltárással, termőhelyváltozással kapcsolatok ismeretek átadása, tanulmányutak szervezése, kiadványok megjelentetése, informatikai programok fejlesztése.
- Erdőterületek talajértékelése, elsősorban közvetlen termőhelyfeltérési útján.
- Szakmai lapokban és egyéb fórumokon rendszeres publikációk megjelentetése, tanulmányok rendszeres közzététele abból a célból, hogy a szakosztály tevékenységével, a szakosztály tagjainak problémafelvetéseivel, észrevételeivel, egy-egy szélsőséges helyzetre kialakított véleményével a szakmai társadalmat tájékoztassa.
- Az erdészeti hatóság termőhelyi adatbázisának megújítása (a meglévő adatok rendszerezése, az új adatok szisztematikus rögzítésének, digitalizálásának elősegítése), az adatok hozzáférhetővé tétele a szakemberek számára.
- A vízhez mint kiemelt jelentőségű termőhelyi tényezőhöz kapcsolódó célok:
  - gyakorlati vízmegtartási eljárások kidolgozása, fejlesztése, tesztelése,
  - a talajok vízszolgáltató képességére alapozott termőhelyfeltérési (talajfizikai adatbázis fejlesztése, felvehető vízkészlet vizsgálata, genetikai talajtípusok rendszerezése, célállományok tervezése) előmozdítása.

A kései órára nyúló alakuló ülés végén az új vezetőség irányításával a jelenlévők elkészítették a szakosztály 2025. évi munkatervét. Döntés született róla,

hogy legalább két ülést tartanak, terepi programmal egybekötve, illetve január közepéig megfogalmazzák a szakosztály tagsága által legfontosabbnak tartott problémákat, és azokra megoldási tervet készítenek a 2025. év első felében.

Az ülés második napján a frissen alakult szakosztály tagjai Pilisszántó határában tekintették meg a „Pilis Üzem mód” és „Pilis Lék” kísérleteket, amelyek a HUN-REN Ökológiai Kutatóközpont és a Pilisi Parkerdő Zrt. közös munkájával valósul meg. A kísérlet céljait és eredményeit, amit a korábban már megismerhettek az *Erdészeti Lapok* olvasói, Ódor Péter, a kísérlet vezetője mutatta be. Az Üzem mód kísérlet fő célja, hogy a vágásos és örök-erdő üzem mód eltérő kezeléseinek (lékvágás, tarvágás, hagyásfa csoport, bontóvágás) hatását vizsgálja az erdei termőhelyre, biodiverzitásra és felújulásra. A Pilis Lék kísérlet esetében már az örök-erdő üzem mód elveit követve különböző méretű és alakú lékek hatását vizsgálják hasonló változókra, kiemelve a kocsánytalan tölgy felújulásának kérdését.

A terület termőhelyi viszonyairól, illetve az avartakaróban és a talajban bekövetkező változásokról Bidló András beszélt a Soproni Egyetem Erdőmérnöki Karának képviselőjében, amely – sok más szervezet mellett – a kezdetektől részt vesz a kutatásban.

Az üzem mód kísérletben az avarviszonyok tekintetében az örök-erdő üzem mód kis területű lékjei, illetve alacsonyabb záródású állományai kedvezőbbek, mint a vágásos üzem mód nagy területű felújításai. A hagyásfacsoportok visszahagyásának nagy jelentősége van az avarviszonyok fenntartása szempontjából a vágásos üzem mód keretén belül, ugyanakkor ezen részekben a talaj gyorsabb kiszáradása miatt a felújulást gátolt lehet. A talajviszonyokat tekintve a mintaterületek szervesanyag-tartalma (beleértve a kontroll területeket is) különböző mértékben, de csökkenő tendenciát mutatott, az AL-oldható káliumtartama viszont nőtt. A talaj pH-ja a tarvágásokban és a lékekben kis mértékben emelkedett a lombavar arányának csökkenése miatt, a foszfortartalom viszont némileg csökkent.

A lék kísérlet előzetes eredményei alapján látható, hogy az avar mennyiségében, a kontrollhoz képest, a kis elnyújtott lékben volt a legkisebb az eltérés. A lékekben az avar kémhatása emelkedett a kontrollhoz képest. A talajokban a lék nyitása után négy évvel

még nem lehetett jelentős változást kimutatni, ami azt mutatja, hogy a lék nyitása nem okozott károsodást a talajban.

A frissen esett, mintegy 20 cm-es hóban a résztvevők megtekintették és megvitatták a területen kiásott két talajszelvény jellegzetességeit. A változatos alapkőzet (a területen található homokkő, mészkő és lösz, illetve ezek „keveréke” is), a viszonylag kedvező klimati-

Az egyik megtekintett talajszelvény

kus viszonyok, az északi kitettség és az erdőállomány hatására elsősorban agyagbemosódásos barna erdőtalajok alakultak ki a kísérleti területen.

A szelvényekben és a bemutatott laborvizsgálati eredményekben jól láthatók voltak a talajokban bekövetkező kilúgzási, agyagosodási és agyagvándorlási folyamatok. A kísérleti területen igen eltérő a termőréteg vastagsága, így megtalálhatók sziklakibúvások és mély termőrétegű részek is. Ez a változatosság azonban az állomány összetételében nem, csak a növekedésében jelenik meg.

A Termőhelyfeltérési Szakosztály várja további érdeklődők jelentkezését. Jelentkezni lehet a szakosztály titkárnál (zagyvai.bence@gmail.com). A szakosztály munkájáról igyekszünk folyamatosan beszámolni az *Erdészeti Lapok* hasábjain.

Bidló András alapító tag,
OEE Termőhelyfeltérési Szakosztály